

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 12. janúar 2007

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á útvarpslögum, nr. 53/2000, lögum um prentrétt, nr. 57/1956, og samkeppnislögum, nr. 44/2005, með síðari breytingum. Þskj. 58 – 58 mál.

Heildstæð breyting á útvarpslögum, lögum um prentrétt og samkeppnislögum á grundvelli þess frumvarps, sem hér um ræðir, er nauðsynleg í breyttu fjölmiðla- og tækniumhverfi. Með breyttum lögum er loks stigið skref í þá átt að setja samræmdan ramma um fjölmiðlarekstur, óháð gerð miðils, líkt og gert hefur verið í mörgum öðrum ríkjum.

Allt frá setningu útvarpslaga nr. 68/1985 hefur þróun ljósvakamiðla í einkaeigu á Íslandi verið óháðari opinberum reglum og eftirlitslausari en í flestum löndum í kringum okkur. Hér á landi hefur því gætt aukinnar samþjöppunar í ljósvaka- og prentmiðlum og ráðandi markaðsstaða eins fyrirtækis er staðreynd. Opinber yfirvöld hafa ekki talið ástæðu til að bregðast við þróun mála þrátt fyrir að sameiginlegar stofnanir Evrópuríkja, er láta sig þróun og framgang lýðræðis og frjálsrar fjölmiðlunar varða, hafa eindregið varað við þessari þróun.

Í frumvarpinu eru skilgreindar alþjóðlegar viðurkenndar leikreglur um starfsemi og rekstur fjölmiðla enda er hlutverk þeirra afgerandi fyrir lýðræðislega umræðu og skoðanamyndun í landinu. Í frumvarpinu er þetta gert með mun skýrari hætti en áður hefur verið gert og m.a. eru sett fram mælanleg markmið varðandi nokkur veigamikil atriði. Í frumvarpinu er tekið á flestum atriðum sem máli skipta og þeim yfirleitt vel fyrir komið. Þrátt fyrir það eru nokkur atriði sem mikilvægt er að breyta áður en frumvarpið verður að lögum og skal þá helst nefna:

Í 1. gr. frumvarpsins, staflið 1 segir:

Flutningur samkvæmt reglum um flutningsskyldu og flutningsrétt tekur til flutnings og dreifingar á útvarpsefni frá tengipunkti sjónvarpsstöðvar til viðtækja notenda.

Orðalag þessa liðar vekur upp þá spurningu hvort dreifikerfi, sem ekki leggur til aðgangskassa og ætlar notendum sjálfum að kaupa þá, falli undir reglur um flutningsskyldu og flutningsrétt. Ef slíku dreifikerfi er ætlað að starfa samkvæmt reglunum þarf orðalag liðarins að vera skýrara því greinarmunur er á aðgangskassa og viðtæki (sjónvarpstæki).

Í 6. gr. frumvarpsins, a. (22. gr.) um *Flutningsskyldu*, segir:

c. Um er að ræða sjónvarpsdagskrá sem send er út á rauntíma með hefðbundnum stafrænum gæðum. ***Ekki er því skylda að flytja seinkaða útsendingu, dagskrá á háskerpustaðli, á breiðtjaldi eða öðrum stöðlum er krefjast meiri bandbreiddar.***

Á það skal bent að ekki er ætíð þörf meiri bandbreiddar við flutning dagskrár á breiðtjaldi (16:9) heldur en á núverandi hefðbundnu formi (4:3). Ljóst er að á næstum árum hefjast útsendingar á breiðtjaldsformi og síðar háskerpum og þá yrðu lögin takmarkandi hvað þetta varðar. Lagt er til að ákvæði varðandi þessi atriði verði sett í reglugerð sem auðvelt er að breyta í takt við tækniþróun.

Í 6. gr. frumvarpsins, a. (22. gr.) um *Flutningsskyldu*, segir einnig:

Þrátt fyrir að ákvæði 2. mgr. séu uppfyllt má aðeins skylda fjarskiptafyrirtæki sem hefur yfir að ráða eða aðgang að fjarskiptaneti, bakneti og aðgangsneti, til að flytja efni sem nemur einum þriðja af flutningsgetu fjarskiptanetsins. Ef fleiri óska eftir að flutningsskylda verði lögð á fjarskiptafyrirtæki en fjarskiptanetið annar skal fjarskiptafyrirtækið flytja þær dagskrár sem hafa mest áhorf samkvæmt mælingum útvarpsréttarnefndar. ***Ávallt skal þó flytja dagskrá Ríkisútvarpsins sé þess óskað.***

Varðandi feitletruðu setninguna, þá er þörf á að skýra hver það er sem getur óskað eftir flutningi á dagskrá Ríkisútvarpsins. Er það Ríkisútvarpið sjálft eða er það viðskiptavinur (notandi) fjarskiptanetsins, eða báðir? Auk þess er rétt að benda á að Ríkisútvarpið sendir ekki út eina dagskrá. Ríkisútvarpið sendir út eina sjónvarpsdagskrá og tvær útvarpsdagskrár til alls landsins. Á þetta ákvæði eingöngu við um sjónvarpsdagskrána eða allar dagskrár? Lagt er til að umrædd setning verði: ***Ávallt skal þó flytja dagskrár Ríkisútvarpsins sé þess óskað.***

Í 6. gr. frumvarpsins, a (22.gr.) segir enn fremur:

Útvarpsstöð, sem óskar eftir því að fá aðgang að almennu stafrænu fjarskiptaneti sem hagnýta má til útvarpsendinga en hefur ekki náð samningum við fjarskiptafyrirtæki um það, getur krafist úrskurðar útvarpsréttarnefndar um flutningsskyldu fjarskiptafyrirtækisins á útsendu efni útvarpsstöðvarinnar.

Hér opnast möguleiki fjarskiptafyrirtækis um að ná ekki samningum við Ríkisútvarpið um flutning. Þá tekur eftirfarandi ákvæði gildi:

Fjarskiptafyrirtæki er ekki skylt að flytja dagskrá sjónvarpsstöðvar nema sjónvarpsstöðin greiði ávallt að lágmarki gjald sem samsvarar 10% af fjölda þeirra heimila sem ná útsendingu viðkomandi fjarskiptafyrirtækis. Jafnframt þarf sjónvarpsstöðin að bera kostnað við undirbúning útvarpsmerkis inn á viðkomandi fjarskiptakerfi.

Með þessu ákvæði eykst kostnaður Ríkisútvarpsins við dreifingu á dagskrám til hlustenda og áhorfenda. Á þessu stig er ekki unnt að áætla hver kostnaðaraukningin verður. Fjarskiptafyrirtæki getur auðveldlega hagað samningum við Ríkisútvarpið á þann veg að

ekki náist samkomulag um flutning dagskráanna um kerfið og þá kemur til þess að Ríkisútvarpið þarf að greiða fyrir þá þjónustu.

Þegar bygging kapalkerfa hófst með tilkomu breiðbandsins hafnaði Ríkisútvarpið greiðsluþátttöku fyrir flutning. Hið sama hefur gilt um önnur kerfi sem hafa verið byggð síðar. Rekstraraðilar þessara kerfa hafa sóst eftir því að dreifa dagskrám Ríkisútvarpsins og um leið gert þjónustu sína áhugaverðari fyrir viðskiptavinum sínum. Ríkisútvarpið hefur einnig viljað vera til staðar þar sem áhorfendur eru, þ.e. að heimila dreifingu dagskráanna á öðrum kerfum og auðvelda þar með fólki aðgang að dagskrárefninu.

Ríkisútvarpið hefur lögbundnar skyldur um að dreifa dagskrám sínum til allra landsmanna, óháð búsetu. Einnig til þeirra sem ekki hafa áhuga á fjölrása sjónvarpi en vilja einungis horfa á íslenskt efni í opinni dagskrá. Reglur þessar um greiðslu fyrir flutning á dagskrám Ríkisútvarpsins munu líklega leiða til þess að allir áhorfendur og hlustendur þurfi í framtíðinni að gerast áskrifendur dagskrárveitna til að geta notið þjónustu þess.

Með hliðsjón af ofangreindu og fyrirliggjandi frumvarpi um Ríkisútvarpið ásamt drögum að þjónustusamningi milli menntamálaráðuneytisins og Ríkisútvarpsins kemur skýrt fram að á Ríkisútvarpið eru lagðar miklar þjónustuskyldur við landsmenn alla sem opinberum fjölmiðli í almannathjónustu. Í ljósi þessa telur Ríkisútvarpið að flutningsskylda (must carry) skuli gilda um flutning dagskráanna, Ríkisútvarpinu að kostnaðarlausu.

Í 6. gr. frumvarpsins, f. (22. gr. e.) um *Fjarskiptanet sem flutningsreglur taka til segir:*

Póst- og fjarskiptastofnun skal halda skrá yfir stafræn fjarskiptanet hér á landi sem flutningsreglur laga þessara taka til. Færa skal öll stafræn fjarskiptanet hér á landi á skrána sem nú eru í notkun eða nota má til stafræns flutnings hljóð- og sjónvarpsendinga til almennings, svo sem kapalkerfi, xDSL, ljósleiðarakerfi og útsendingarkerfi í lofti, ***enda uppfylli þau kröfur Póst- og fjarskiptastofnunar um útsendingargæði og nægilegt öryggi til að verja lögverndaða hagsmuni rétthafa útsends efnis.***

Varðandi útsendingargæði og öryggi, þá væri æskilegt að kröfur Póst- og fjarskiptastofnunar lægju fyrir við gildistöku laganna.

Í 6. gr. frumvarpsins, f. (22. gr. e.) segir einnig:

Skráin er tvískipt. Í a-hluta hennar eru skráð fjarskiptanet með aðgangsstýringu og í b-hluta hennar fjarskiptanet án aðgangsstýringar.

Með rekstur núverandi fjarskiptaneta í huga s.s. Digital Íslands og ADSL-sjónvarp Símans, þá geta þau væntanlega fallið undir bæði a- og b-hluta, þar eð nokkrar dagskrár eru ætíð opnar. Hve lengi notendur hafa aðgangskassa að láni, segi þeir áskrift sinni upp, er ekki ljóst.

Í 6. gr. frumvarpsins, f. (22. gr. e.) segir enn fremur:

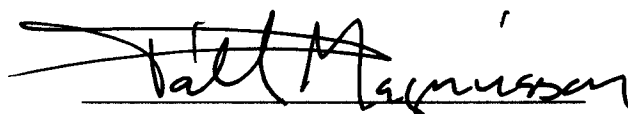
Sérhvert fjarskiptafyrirtæki sem hefja vill viðskipti á Íslandi með hljóð- og myndmiðlun um gervihnött skal tilkynna Póst- og fjarskiptastofnun um fyrirhugaða starfsemi sína áður en hún hefst og gilda þá ákvæði íslenskra laga, þ.m.t. flutningsreglur, um fyrirtækið.

Samkvæmt þessari málsgrein gildir 6. gr. d. (22. gr. c.) *Mælingar og uppgjorsreglur* svo og e. (22. gr. d.) *Gjaldskrá*, einnig um dreifingu um gervitungl. Á það skal bent að dreifikostnaður um gervitungl er óháður móttökustað innan þjónustusvæðis gervitunglsins, ólíkt dreifikostnaði dreifikerfis á jörðu sem þarf að ná til þéttbýlis og dreifibýlis. Uppgjorsreglur samkvæmt e. (22. gr. d.) með mismunandi gjaldsvæðum eru byggðar á kostnaði við jarðdreifingu og eiga því ekki við um dreifingu um gervitungl.

Með flutningsskyldu, áhorfs- og hlustunarmælingum og beinum greiðslum í hlutfalli við þær skv. 6. gr. er lagður grunnur að breytilegum kostnaði við dreifingu til notenda sem er nýtt í þessum rekstri. Ríkisútvarpið er andstætt slíku fyrirkomulagi sem mun leiða til hækkunar á dreifingarkostnaði, sem Ríkisútvarpið hefur ekki stjórn á. Því leggur Ríkisútvarpið eindregið til að ákvæðið um flutningsskylduna (must carry), Ríkisútvarpinu að kostnaðarlausu, verði innleitt enda væri það í samæmi við þær miklu skyldur sem löggjafinn ætlar Ríkisútvarpinu, umfram aðra ljósvakamiðla.

Með hliðsjón af framansögðu getur Ríkisútvarpið ekki stutt frumvarpið óbreytt.

Virðingarfyllst,

Páll Magnússon